

ahogyan tudnia kell. Ezért kívánlan alkalmas arra, hogy sokan, szeretettel olvassák, s minden olvasójában fokozott történeti érdeklődést keltsen. *Miskolczy Gyula.*

Csánki-émlékkönyv. Csánki Desző az Országos Levéltár főigazgatója. Élete munkában, küzdelmekben s alkotásokban gazdag élet, amelynek eddig két nagy eredményét ismerjük. Mint tudós, emberfeletti szorgalommal megírt egy hatalmas munkát, amelyet belátható időn belül nem nélkülözhet a magyar történelemnek egy kutatója sem: Magyarország történeti földrajzát a Hunyadiak korában; mint tisztviselő, a legnehezebb viszonyokkal, kormányok közönyével dacolva, küzdötte, hogy értékéhez méltó hajlékot kapott a világnak méreteiben egyik leghatalmasabb, legegységesebb levéltára. Október utolsó napjaiban ünnepelte őt az Országos Levéltár új épületének megalkotásáért a magyar tudományos világ, élén gr. Klebelsberg Kuno közoktatásügyi miniszterrel, aki maga is meleg érdeklődését és támogatását szentelte ennek az ügynek. A „Csánki-émlékkönyv“-et Csánki Desző tiszteletére az Országos Levéltár új palotájának elkészülte alkalmából ajánlotta fel a Magyar Történelmi Társulat.

Különösen érdekessé teszi ezt a könyvet, hogy gr. Klebelsberg Kuno előszavának kivételével minden cikket az Országos Levéltár tisztviselői írták. A tizenhárom értekezés közül egy (Dóry Ferencé) az Országos Levéltár megépítésének történetével foglalkozik, a többi szerzője érdeklődési körére és munkásságára vet világot. A történeti módszertan körébe tartozik Mályusz Elemér értekezése a helytörténeti kutatás feladatairól; Kossányi Béla, a magyar őstörténet munkása, az úzok és kománok XI–XII. század történetének egyes vitás kérdéseit dönti el; Anyos Lajos Budapest székesfőváros oklevéltárának előkészítéséről számol be, Mayer Béla a pápai bankárok magyarországi szerepét ismerteti a középkor végén. Külön ki kell emelnünk a kitünő módszerességgel, széles ismeretekkel megírt gazdaság- és közigazgatástörténeti értekezéseket: Herzog Józsefét a magyar kinstár háborús

hitelműveleteiről Grassalkovich kamaraelnöksége idején, Paulinyi Oszkárét a sóregálé kialakulásáról Magyarországon, Jánossy Dénesét a fiúmei kikötő kiépítéséről és Füglein Antalét Zólyom megye XVI. századbeli közigazgatásának történetéről. Kapossy János alapos művészettörténeti értekezése (A m. kir. udvari kamara építészeti Mária Terézia és II. József korában) mellett ugyan csak széleskörű levéltári kutatás alapján, érdekesen világítja meg Lukinich Imre gr. Pálffy János főparancsnoki megbízatásának körülményeit. Fekete Lajos, törökkori emlékeink képzett kutatója hódoltságkori oszmanli-török helyneveinket magyarozza meg, míg Miskolczy Gyula legújabbkori történelmünk egy életbevágó problémájáról, a horvát kérdéstről ad áttekintést kutatásai nyomán.

Ezek között az értekezések között nincs egy sem, amely eredményében nem nyújt valami lényegesen újat, vagy amelyet módszere és a szerzője által feltárt új történeti anyag nem tesz értékesé. Az Országos Levéltár tisztviselő-karát tudományos felfogásában egységes szellem hatja át, jellemző tulajdonsága a mélyreható, alapos kutatás megbecsülése, a kérdések hiánytalan végiggondolása és a történeti élet sokoldalú felfogása. E jelenség mellett nem lehetünk el közönyösen, hiszen történetírásunk jövője egyetemi oktatásunk mellett elsősorban nagy közintézményeink, az Országos Levéltár és a Magyar Nemzeti Múzeum szellemétől, tisztviselőik útbaigazító működésétől függ.

Az Országos Levéltár tudományos irányát igen kedvező világításban mutatja be az ismertetett mű. Kétségkívül az ünnepelt érdeme, hogy munkatársaiban kiápolta, kifejlesztette a tudományos szellem egységes vonásait. A tiszteletére kiadott emlékkönyv hivatalosan mint az Országos Levéltár új palotájának harcosát üdvözli, de egyúttal felül is emeli ezen személyének jelentőségét, mikor mint a magyar tudományos élet egyik vezéralakjának a fiatalabb tudós nemzedék melegszívű pártfogójának és irányítójának vonásait rögzíti meg. *m-a.*

Akadémia, Múzeum, Egyetem. Bármily vázlatosan is, de illő megemlé-